

Innsbruck, Harley bar

Innsbruck, kod Georga

U Africi sam do sada bio četiri puta: dva puta u Maroku i dva puta u Tunisu. Vrijeme je da se krene dalje. Mauritanija je do prije dvije godine bila skoro neprohodna, a granica između te države i Zapadne Sahare bila je zatvorena, pa su je pravi avanturisti prelazili ilegalno. Začudo, u suprotnom se smjeru moglo normalno proći. Pratili smo razvoj političke situacije u navedenim zemljama i shvatili da je došlo vrijeme za Dakar!

Austrija, prijevoj Arlberg

Povratak na crni kontinent

VOZI, PIŠE I SNIMA: DARKO LABAŠ

Krajem travnja Willy je svojim Silver Wingom, kao i uvijek, doputovao na Monsters Meeting, a u njegovoj prtljazi bila je i moja putovnica sa otisnutim vizama Mauritanije i Senegala. Naime, u Berlinu je za nas najbliže veleposlanstvo ovih zemalja, dok se viza Gambije bez problema dobije u Britanskom veleposlanstvu u Zagrebu. Petak je, sredina rujna, vrijeme je oblačno i toplo. Yamaha je spremna za dalek put, ja također, a u koferima je sve potrebno za avanturu. Količina prtljage je smanjena na minimum, ali osnovne tehničke stvari poput važnih rezervnih dijelova, nešto alata i ulja nikako ne smiju izostati. Uz to nosim nešto kozmetike, obavezne lijekove i odjeću - i to je to. Uglavnom, manje je stvari nego kod prijašnjih velikih putovanja. Tu su i dva digitalna fotoaparata, ali i jedan manualni za svaki slučaj. Nije izostao niti karnet za motor, bez kojega ne bismo mogli ući u Senegal i Gambiju, a niti međunarodna iskaznica cijepljenja protiv žute groznice. Tu su također i tablete protiv malarije, a osim tih dviju tropskih bolesti, prema riječima liječnice na epidemiološkom odjelu varaždinske bolnice drugih se ne bih trebao bojati.

U Harley baru

Podne je, vrijeme za rastanak s Varaždinom. Budući da prijeti kiša, krećem u kišnom kombinezonu. U

Dubravi Križovljanskoj napuštam Hrvatsku i oprezno isprobavam kako Yamaha podnosi sav onaj teret smješten na njezinom stražnjem kraju. Odlučio sam putovati bez torbe na rezervoaru, koju ionako nikada nisam volio, pa bi moglo doći do neravnomjernog rasporeda tereta, što rezultira nemirnim prednjim krajem motocikla. Međutim, mogao sam juriti kao da idem na neki bliži moto susret. Sloveniju sam prošao brzo, a iza Šentilja u Austriji ulazim na autocestu jer mi je cilj što prije stići do Georga. Olovno nebo donijelo je tek nekoliko desetaka kilometara lagane kišice, tako da sam nesmetano ušao u Njemačku, kroz koju je najbrži put do Innsbrucka. Zaustavio sam se tek na trenutak na jezeru Chiemsee, a kod grada Kufstein opet sam bio u Austriji. Oko šest sati poslije podne ulazim u Innsbruck, a u susret mi dolazi potpuno natovaren motocikl. Nevjerojatno, pa to je Georg na svom BMW-u, već spreman za put. Krenuo je u samoposlugu kupiti još neke sitnice. Barem ga neću morati tražiti, jer od ove godine stanuje kod Helge, a ne kao prije u brdima prema Italiji. Čudi se jer sam ja još uvijek u kišnom kombinezonu. Ovdje je vrijeme mnogo ljepše od onog po kojem sam doputovao. Stigavši u Georgov i Helgin stan brzo skidam sve sa sebe jer sam se dobro oznojio ispod te plastične navlake. Uz pivo listamo fotografije s našeg posljednjeg većeg putovanja ovog proljeća u Grčkoj. Stiže Markus na svojem već spre-

mnom R1200 GS-u, a tu su i još neki bikeri. Svi zajedno odlazimo u Harley-bar. Oprošajna fešta se zahuktala, nikoga nije briga što se mi moramo probuditi u šest ujutro i 'odraditi' barem tisuću kilometara. Plan nam je na najbrži mogući način napustiti Europu. Nemamo baš previše vremena za sve što smo isplanirali - samo tridesetak dana. I tako smo u Harley-baru ostali skoro do dva u noći. Srećom, Georg ne stanuje daleko, ali društvo je i dalje s nama, još ovdje treba ispiti piće. Legli smo u tri sata. Markus odlazi kući na spavanje, ali već za tri sata mora se vratiti.

Kroz Švicarsku i Francusku

Probudio sam se već prije šest sati ujutro, ali u stanu je vladala potpuna tišina. Iz pristojnosti nisam ustao odmah, nego tek iza pola sedam, kada su se probudili Helga i Georg. Puštaju u stan ljutitog Markusa koji od šest zvoni na ulazu u zgradu i zove mobitelom. Nitko ga nije čuo!? Bilo kako bilo, Helga je pripremila odličan doručak, a ja kroz prozor promatram svitanje u Innsbrucku i izlazak sunca iza planine Hafelekar. Opraštamo se s Helgom na 14 dana, kada ćemo po nju na aerodrom u Dakar, gdje će nam se pridružiti na putovanju. Tankamo, te krećemo na autoput prema zapadu. Ipak nam vrag ne da mira, pa umjesto kroz tunel Arlberg skrećemo u brda, jer je prijevoj Arlberg prelijep da bismo ga izbjegli samo tako.

Innsbruck, kretanje na put od Georga

Austrija, motosusret Feldkirch

Mauren, granica, ulaz u Lichtenstein

Francuska, Vias

Kroz Švicarsku

Francuska, Banyuls sur Mer

Španjolska, večera u Puerto de Mazarron

Rano je subotnje jutro, promet je slab, a zavoji su dugački i brzi. Planine su prelijepe, kao i pogledi u dolinu. Skretanje na prijevaj je bio odličan potez, a i za Markusu je to bila sreća, jer smo se na vrhu zaustavili radi fotkanja i vidio je da je dvije gume koje je ponio sa sobom učvrstio baš tako da bi ih vrući ispušni plinovi iz auspuha rastopili. To je značilo: sve stvari dolje i pakiranje ispočetka. Prijevaj je ujedno i granica između austrijskih saveznih država Tirol i Vorarlberg, pa dalje vožnju nastavljamo skoro po propisima, obzirom na to da je ovdje policija vrlo rigorozna. Vozimo pored Landeck i Bludenza, a u Feldkirchu nailazimo na ploču «Motorradtreffen». Iako je subota prijepodne i mi žurimo, moramo i to vidjeti. Slijedimo putokaze, pa smo uskoro na susretu. Tamo nailazimo na veliku utrku mopeda i tek dva-tri motocikla. Šatora nema. Nekakav čudan susret, no usprkos tome, utrka je bila zabavna. Frizirani skuteri i motocikli od 50 ccm jurili su po livadi nevjerojatnom vještinom. I to stari, novi, pa čak i oni s prikolicama. Promatrali smo ih pola sata, te nastavili put. Samo nekoliko kilometara dalje nalazi se granica s Lichtensteinom. Granica je mala i na njoj nije bilo nikoga. Rampa je bila podignuta, pa smo bez ikakve kontrole ušli u minijaturnu državicu. Mauren je gradić odmah uz granicu. Kroz Schaan nastavljamo bogatom kneževinom prema glavnom gradu Vaduzu. Još prije ulaza u grad na uzvisini se vidi knežev

dvor. Zaustavljamo se u centru da popijemo kapučino u Lichtensteinu. Pokraj skupog kafića je i kiosk gdje kupujemo naljepnice. Budući da je putovanje već odmaklo, vrijeme je da se motocikli počnu ukrašavati ovakvim suvenirima. Tankamo, benzin nije preskup, a na benzinskoj kupujemo i vinjete za Švicarsku. Nije jeftina, obzirom da ćemo Švicarskom voziti tek nekoliko sati. Rajna je granica između Lichtensteina i Švicarske. Tek natpis na ploči nam daje do znanja da smo prošli granicu, jer su ove dvije države usko politički povezane. Za atraktivnu Švicarsku nemamo vremena, pa ćemo je cijelu prijeći autocestom. Dogovorili smo da ćemo voziti prema propisima, tj. 130 km/h, radi vrlo visokih kazni i za najmanje prekoračenje brzine. Ali što se dogodilo Georgu koji je cijelo putovanje vozio prvi? Cijelom Švicarskom nismo vozili ispod 160 km/h, mjestimice je bilo i znatno iznad 200km/h. Da su nas ulovili, od naše Afrike ne bi bilo ništa. Bog nas je čuvao, pa je sve bilo bez problema. Tako smo projurili pored Walensee, jezera usječenog među planinama, pored kojega vodi autocesta isprekidana bezbrojnim tunelima, galerijama i vijaduktima. Još nas je nekoliko jezera pratilo do Züricha, oko kojeg ili nema zaobilaznice, ili smo je mi prošli. Tako smo se bili prisiljeni probijati kroz gužvu grada poznatog najviše po bankama, te smo uskoro opet bili na autocesti. Bern smo zaobišli, a kod Fribourga nam se pružio lijep

pogled na Schiffenensee. Stigli smo na sjevernu obalu najvećeg švicarskog jezera, Lac Lemman. Iz dijela države gdje se govori njemački jezik prešli smo na francusko govorno područje. Nizali su se gradovi uz autocestu: Vevey, poznat po tome što je ovdje pokopan Charlie Chaplin, Lausanne koja je iza Züricha najveće bankarsko središte, a na južnoj obali jezera smjestila se Geneva, jedan od najotmjenijih ili najskupljih europskih gradova. Ušli smo u sam centar i nakratko se zaustavili kod zgrade Ujedinjenih naroda. Dvorište je ukrašeno zastavama svih članica. U šumi jarbola našu zastavu nismo uspjeli vidjeti. Tražimo granicu prema Francuskoj, koja je nedaletko grada. Kroz Meyrin ulazimo u francuski St. Genis, a zatim kroz planine i tunele vozimo obroncima Alpa do Bellegarde-sur-Valserine. Ni u tom većem gradu nema otvorene benzinske koju nestrpljivo očekujemo. Pomalo čudno za Francusku. Zadnjim kapima ulazimo u gradić Nantua i konačno spas - punimo motore skupim francuskim benzinom (1 litra=10 kn). Iza Nantua ulazimo na skupe francuske autoceste. Skupe su isto (ili skoro isto) kao u Hrvatskoj.

Na obilaznici Lyona smo. Stigli smo u dolinu rijeke Rhone, te skrećemo u grad Vienne, smješten na dvije riječne obale povezane mostom. Tipična francuska arhitektura odlično se uklapa uz riječnu obalu, a sve dopunjuje utvrda na uzvisini iznad grada. Dosta je idile za

Zurich, Švicarska

Ženeva, Švicarska

Ženeva, Švicarska, zgrada UN

PRAZNA STRANICA

Španjolska, prema Figuerasu

Španjolska, Barcelona

Autopistas del Mediterraneo

Francuska, Collioure

Francuska, Port Vendres

Francuska, Cerbere

danas, trebamo doći što dalje, a mrak se nemilosrdno približava. Znači, natrag na autocestu i samo gas. Tempo nam je oko 170km/h. Nekoliko kapi kiše nije nas ome- lo, a mogli smo uživati u prelijepoj dugi koja se nadvila iznad autoceste. Prolazimo pored Valenca, Montelimara, Oranga, Nimesa i Montpelliera. Stigli smo na obalu Sredozemnog mora, u južnu Francusku. Prije Beziersa skrećemo na obalu u potrazi za mjestom za počinak. Skrasili smo se u gradiću Vias, našli restoran, pojeli špa- gete, te našli mirno mjesto za spavanje. Francuska južna obala sredinom rujna je dovoljno topla da se bezbrižno može prenočiti vani, u vreći, pored motora. Mirno smo legli nakon naporno provedenog dana i nakon samo tri sata spavanja prethodne noći. Danas smo prošli smo čak 1221 km. To je ujedno bila i najduža dnevna dionica cijeloga putovanja.

Autopistas Del Mediterraneo

Probudile su nas prve zrake sunca, pa smo tek sada vidjeli naše prenočište. Nalazili smo se usred šaša na omanjoj livadi. Mazanje lanca, kontrola razine ulja, pa možemo dalje. Ulje nitko nije trebao nadolijevati, a lanac sam trebao mazati samo ja. Austrijanci će takvo zadovoljstvo svako jutro morati propuštati. Uskoro smo na autocesti. Preljepo nedjeljno jutro i rijedak promet itekako su nam odgovarali. Prije granice sa Španjolskom skrenuli smo u Perpignan, jer smo taj dio francuske obale željeli pobliže pogledati. Argeles-sur-Mer je gradić u kojem cvjeta masovni turizam, pa u njegov cen- tar nismo niti skretali. Oduševio nas je Collioure, koji

odiše francuskim šarmom, a još ljepši je Port Vendres u kojem smo se zadržali na doručku. Kroasan i kapučino prijali su izuzetno dobro, osobito kada je pogled bio ova- ko lijep. Ispod nas, u marini su blještale mnogobrojne bijele jahte. Iza Banyuls-sur-Mera cesta se počela penja- ti serpentinama visoko iznad mora, da bi se ponovno spustila u Cerbere. Tek sada počinje uživancija jer nas zavoji vode visoko na zadnje obronke Pirineja, a uvijek s pogledom na Cerbere. Kad nam je taj gradić nestao s vidika, pojavile su se oronule, napuštene zgrade s nat- pisom «douane». Kontrole već godinama nema i tako ulazimo u Španjolsku. Pružio nam se pogled na obalu pod nazivom Costa Brava i na zavojitu cestu kojom se moramo spustiti. Srećom, odmah iza granice je benzins- ka, pa još jednom zadnjim kapima benzina pronalazimo spas. Da bismo izbjegli daljnja iznenađenja, punimo i kanistre koje smo ponijeli od kuće. Točnije, Markus i ja, a Georg ima ugrađen veći rezervoar, pa mu to i nije potrebno. Benzin u Španjolskoj stoji manje od jednog eura - dobro za nas, jer do juga države je još mnogo kilometara. Portbou je prvi gradić na «Divljoj obali», a pošto je to raskrižje željezničkih putova, baš i ne odu- ševljava nekom ljepotom. Nešto veća Llanca je ljepša. Tu napuštamo obalu i krećemo prema Figueresu, gradu Salvadora Dalija. Za posjet muzeju nemamo vremena, već tražimo autocestu koja će nas voditi većim dijelom španjolskog Sredozemnog mora, a zove se «Autopistas del Mediterraneo». Začudo, Barcelona nema obilaznicu, pa moramo proći centrom. Detaljan posjet prelijepom gradu odgodili smo za mjesec dana, kada ćemo se ovuda

i vraćati. Na izlazu iz grada mnoga su raskrižja, pa treba pažljivo gledati putokaze da bi se pronašao pravi put. Na jednom takvom raskrižju Georg je bio nepažljiv, pa se kroz gužvu morao prestrojivati na način koji se nije svi- dio policiji, koja se baš ovdje zatekla. Diskusiju Georga i policije ja sam promatrao s pristojne udaljenosti, a kada je sve nakon četvrt sata završilo i kada je Georg ponovo bio slobodan, gotovo da mu nisam vjerovao da je platio čak 420 eura kazne. To je bila gotovo četvrtina njegovog budžeta za ovo putovanje. Policajci su bili neumoljivi i objasnili mu da je inače kazna za takvo što 600 eura, ali on ima sreće što je stranac, pa mu je odobren popust. U slučaju neplaćanja slijedi zapljena motora!

Deprimirani strogoćom policije nastavljamo «autopi- stom». Pored Coste Dorade i Coste del Azahar morat ćemo baš na taj način, inače bismo izgubili previše vre- mena. S «autopiste» se lijepo vide svi veći gradovi pored kojih prolazimo: Tarragona, Benicarlo, Castellon de la Plana i Valencia. Vide se i manji gradovi i tipična slika španjolskog Sredozemlja: ogromni neboderi izgrađeni tik do pješčanih plaža. U tome prednjače Benidorm i naselja oko njega. Ovako ružno naš Jadran ipak nije devastiran.

Alicante ili Alacant (gotovo svi španjolski gradovi imaju dva imena) je još jedan velegrad pored kojeg pro- lazimo, a za danas nam je dosta «autopista», pa skrećemo prema Santa Poli, smještenoj na Costa Blanca. Požalili smo jer bi bilo mnogo bolje da smo ostali na «autopisti». Vozimo kroz gradove i gradiće koji su gotovo spojeni, kroz betonsku džunglu, a radi zakrčenih cesta to se niti

Puerto de Mazarron

Circuito de Almeria

Circuito de Almeria

Cinemas studio Fort Bravo

Cinemas studio Fort Bravo

Puerto de Mazrzon

ne može nazvati vožnjom. Španjolci zaista znaju uništiti obalu! I tako sve do Cartagene. Spustio se mrak, a preostalo je još samo 30 km do Puerto de Mazarrona, do kojeg namjeravamo stići. Tamo smo naručili paellu s plodovima mora, kao utjehu Georgu za onu ogromnu kaznu u Barceloni. Paella je bila više nego dobra, kotira vrlo visoko na top listi jela na cijelom putovanju. Gradić je pun turista, a mi kasno navečer u okolici pronalazimo pustu plažu koju koristimo kao prenočište. Danas je iza nas 1.092 km, a sutra navečer prema planu trebamo biti u Africi.

U Afriku

Nakon 3000 km potrebno je doliti 3 dl ulja. Markus ima malo više posla. Odlučio je podesiti ventile na svom BMW-u jer tvrdi da su preglašni. Doista, na jednom cilindru razmak je bio prevelik. U Puerto de Mazarron, blizu centra mjesta smo otkrili krajolik koji nas je podsjetio na tursku Kapadokiju svojim neobičnim skulpturama koje je načinila erozija u mekanim stijenama. Nastavljamo kroz Mazarron, a krajolik postaje polupustinjski. Planine su smeđe, a mi zadovoljno krivudamo odličnom cestom sve do Aguilasa, turističkog gradića na obali. Tu negdje smo ušli u Andaluziju, najjužniju, najtopliju i najljepšu španjolsku pokrajinu. Prema Almeriji vode dvije ceste: «autopista» i obična cesta. Mi smo odabrali ovu potonju jer su uz nju i poznate znamenitosti. Zaustavili smo se na doručku u Sorbasu, gradu čiji se centar nalazi na uzvisini, a tipičan je za Andaluziju u kojoj su kuće uglavnom bijele. Krajolik je počeo sve više nalikovati na pustinjski. Odjednom je pred nama putokaz: «Circuito de Almería». Za ovu trkaću pistu nikada nismo čuli. Očito se radi o potpuno novom objektu, obzirom kako izgleda-

ju boksovi upravne zgrade, a i sama pista. Ovdje se nešto i događa, kroz boksove ulazimo do startne linije, nitko nas ne ometa. Britanski klub zakupio je trkalište, a ja koristim priliku da popravim sitan kvar. Naime, iz prednje kočione posude istječe mi tekućina. Trkači mi posuđuju silikon kojim učvršćujem gumicu na poklopcu, ali tekućinu DOT 5, začudo, nisu imali. Razina nije bila ispod minimuma, pa sam mogao nastaviti put. Nekoliko kilometara dalje, kod Tabernasa, skrećemo makadamom u western-grad u kojem su snimljeni bezbrojni filmovi s tematikom Divljeg zapada. Ulaz nije bio nimalo jeftin, stajao je 15 eura, ali nismo požalili. U tvrda Fort Bravo izgleda baš onako kao i onda kada je ovdje snimljen istoimeni film, a u sredini vijori američka zastava. U daljini se bijele indijanski wigwami. Da ne znamo gdje smo, zaista bismo mogli pomisliti da smo u Meksiku. Dolazimo do kaubojskog grada i parkiramo motore pored staje s konjima i kamilama, jer dalje smijemo samo pješčice. Šećemo uspavanim gradom pored crkve, kantine, šeri-

fovog ureda i nekoliko saloona. U jednom od njih prije deset smo godina Georg i ja popili po whiskey, pa smo isto poželjeli i sada, onako s nogu, na kaubojski način. Kad smo ušli, presreo nas je naoružani revolveraš, upevriš pušku u nas. Automatski podižemo ruke uvis, a on nas upozorava da se stišamo, te nas puškom tjera unutra. U toku je revolveraški obračun, a publika iz pristojne udaljenosti promatra predstavu. Penjemo se na balkon, odakle se sve vidi još bolje. Na zidu uz stubište vise fotografije s motivima iz svih filmova koji su ovdje snimljeni. Očito od našeg whiskeya ništa: do šanka ne možemo jer su momci u dugim kaputima još uvijek u akciji, a mi više ne možemo čekati. Vidjeli smo dovoljno, pa izlazimo na dnevno svjetlo. Poziramo pod vješalima, šećemo pored parkiranih kočija, pa lagana šetnja natrag do motora.

Kod grada Almerije ponovno smo na obali, a u daljini je do mora sve bijelo, kao da je snijeg. To su platenici u kojima se uzgaja povrće. I tako nekoliko desetaka kilometara, a onda nestaje ravna široka cesta, te se iza Adre penjemo visoko, uvijek s pogledom na plavetnilo mora duboko ispod nas, sve u kombinaciji s bjelinom andaluzijskih sela. Ukratko, fantastično! A tada je uzavrela i naša krv, jer takvih zavoja nema skoro nigdje, a i asfalt je ravan i grub, te gume izvrsno drže. Onako natovareni nismo mogli niti pomisliti da se tako može voziti andaluzijskim cestama. Čizme stružu po asfaltu, koferi su blizu ceste, uvijek smo u pretjecanju. Druga, treća i vrlo rijetko četvrta. Nekoliko puta zaustavljamo se radi prelijepih pogleda. Ovdje je najljepši dio španjolske obale. Glomazne hotele na ravnim pješčanim plažama ovdje je zamijenila kamenita, strma obala, bez onih groznih građevina. Ovo je Costa del Sol, Sunčana obala. Nažalost, mi moramo samo projuriti, ne odvajamo vrijeme ni za

Cinemas studio Fort Bravo

Cinemas studio Fort Bravo

Cinemas studio Fort Bravo

Cinemas studio Fort Bravo

Puerto de Mazrón

Costa del Sol

Costa del Sol

kupanje. Sjećam se ove ceste iz 1980., kada sam prvi put putovao u Maroko. Moj dvotaktni Suzuki GT 750 B jedva se probijao kroz ove zavojne prepune dubokih rupa. Nosač kofera doslovno se raspao. No, sada je drukčije. Zavoj za zavojem, automobili se uljudno miču u stranu. Tako vozimo do Motrila, bijelog grada, te dalje kroz Almunecar i Nerju. Kako se približavamo Malagi, idila postupno nestaje. To je inače divan grad, uredan i čist, ali ima ogromne hotele i masovni turizam. Nedirnuti, izvorni dio Coste del Sol ostao je iza nas. Obalnom cestom, kroz naselja koja se nižu jedno za drugim, prošli bismo vrlo teško zbog velike gužve, stoga ulazimo na autocestu koja se ovdje plaća svakih nekoliko kilometara. Prolazimo iznad turističkih odredišta visoke klase kao što su Torremolinos, Benalmadena, Fuengirola, kao što je velebna Marbella, pa pored Estepeone, sve do San Roque i La Linea de la Concepcion. Ovdje smo sišli s autoceste, kako bismo posjetili Gibraltar. Ogromna stijena ispod koje je smješten britanski posjed vidi se izdaleka. U La Linei napokon u moto-shopu nalazimo potrebnu mi tekućinu DOT 5. Pruža nam se pogled iz blizine na Gibraltar i na Bahio de Algeciras (Zaljev Algeciras). Na drugoj strani zaljeva je luka iz koje polazi trajekt prema afričkom kopnu. Dolazimo na granicu, ovdje je još uvijek kontrola dokumenata, iako su i Španjolska i Britanija u Europskoj uniji. Britanska policajka u odma-

kloj dobi pažljivo je proučila moju prepunu putovnicu. Zamolio sam je za pečat (kao suvenir). Odgovorila mi je da dodem kasnije jer je sada gužva. Odmah iza granice spušta se rampa, ali ne čekamo da prođe vlak nego da poleti avion, pa kroz aerodromsku pistu možemo do grada. Penjemo se uskim, vrlo strmim ulicama na stijenu na kojoj žive majmuni. Želimo posjetiti znance od prije desetak godina. Dolazimo do naplatne kućice, ali već je šest popodne i upravo zatvaraju, pa nas ne puštaju dalje. Nije ni važno, jer vraćat ćemo se pored Gibraltara, pa ćemo onda posjetiti majmune. Odlazimo na Punta de Europa, do koje nema prepreke. To je najjužnija točka Gibraltara, ali ne i Europe. Južnija je samo još nedaleka španjolska Tarifa. Tu je veliki svjetionik i velika džamija koja se počela graditi za našeg posjeta prije deset godina, te karta koja objašnjava cijeli Gibraltarski tjesnac. Vrijeme je lijepo, pa se jasno vidi afrička obala, odnosno planine Rif. Zaljev Algeciras zrcali se u suncu, a budući da će uskoro mrak, spuštamo se prema središtu grada. Parkiramo na glavnom trgu, u pješačkoj zoni, što se bobbyju nije sviđjelo. Zahtijeva da se maknemo, a mi bismo tako rado u miru popili naručene Fosterse, po cijeni od 30-ak kuna za pola litre. Nekako smo ga ignorirali i uspjeli u svom naumu, tako da smo sretni krenuli natrag preko aerodromske piste. Ovoga puta rampa je bila otvorena. Opet smo u Španjolskoj, pa oko

zaljeva vozimo 20 km do Algeciras. Stižemo u sumrak, grad je velik, ali luku nije teško naći. Kupujemo karte, za mene i Yamahu karta stoji 53 eura. Trajekt nam kreće za sat i pol, pa vrijeme koristimo za večeru i javljanje kući, jer je to zadnja prilika da to učinimo iz Europe. Iz Afrike će razgovor s Hrvatskom svakako biti znatno skuplji. Uspjeli smo u svom naumu; u samo četiri dana (Austrijanci u tri) stojimo ovdje, na kraju Europe. Četiri dana i 3.550 km su iza mene. Znatizeljni smo što će nam donijeti Afrika.....

Trajekt kreće, svjetla Algeciras i Europe ostaju za nama. Lijepo se vidi i Gibraltar, ali se polako počinje nazirati i afričko kopno. Trajekt je nov i izuzetno brz, pa se za samo pola sata iskrcavamo. Iako smo u Africi, još uvijek smo u Španjolskoj. Ceuta je, uz Melillu koja je 300 km istočnije, španjolski posjed na drugoj strani Gibraltarskog tjesnaca. Ovdje se nalazi jedan od drevnih Herkulovih stupova, onog s druge strane smo vidjeli u Gibraltaru. Grad je doista prelijep, prepun raskošnih zgrada, koje onako osvijetljene izgledaju još ljepše. Palme i mnogobrojni spomenici pojačavaju dojam raskoši, a na brdu Monte Hacho bliješti utvrda. Prema mojoj procjeni grad je veličine Varaždina, a omeđen je višestrukom bodljikavom žicom. S druge strane je Maroko. To je vjerojatno najbolje čuvana granica Europske Unije. Brojni stanovnici, ne samo Maroka, već i drugih afričkih zemalja, pokušali su pobjeći. Nekima je

Gibraltar, jedan od Herkulovih stupova

La Linea de la Concepcion, pogled na Gibraltar

Gibraltar, Punta de Europa

PRAZNA STRANICA

Gibraltar, Punta de Europa

Maroko, Rif planine

Ceuta, Španjolski posjed u Africi

Maroko, Tanger

Maroko, Rabat

i uspjelo, no većini nije. Oni koji i uspiju nemaju veliku šansu za ostanak u Europi. Uglavnom ih brzo uhvate i vrte odakle su došli. Srećom, mi ne moramo bježati, slobodno možemo prelaziti kako nas je volja. Čak je od prošle godine Maroko ukinuo vizu za Hrvate. Rado bismo popili piće, ali uskoro će ponoć, te je baš sve zatvoreno. Nekako ćemo izdržati do jutra. Mjesto za spavanje pronalazimo na molu uz plažu, blizu centra grada. Začudo, nitko nas nije dirao, zaspali smo mirno.

Dobro jutro, Afriko!

Preljep izlazak sunca budi nas iz ugodnog san. Ceuta se prelijeva u ljubičastim tonovima nadolazećeg dana, a mi pakiramo svoje stvari. Podmazivanje lanca i malo ulja, pa izlazimo s plaže u grad. Doručak u jednom od kafića više je nego dobar: sočno meso u toplom i mekanom kruhu. Iznenađeni doznajemo da jedemo svinjetinu. To se kod nas ne može tako dobro spremiti. Slijedi šetnja pješačkom zonom i kupovina još nekih sitnica, na primjer sredstva za pranje zubi, do kojeg je teško doći u Africi. Pogadate, kupujemo i litru žestine. Ovdje je to sve prilično jeftino, Ceuta je bescarinska zona. Markus, jedini pušač među nama, kupuje cigarete. Vrlo teško ih je našao, razlog ne znamo. Jeftin benzin (80 euro centi po litri) kupili smo već ranije. Kao da nam se ne ide iz Ceute, kao da se bojimo izaći iz civilizacije. Ali mora

se, granicu je vrlo jednostavno naći, jer sve ceste ionako vode prema Maroku. Granica je uz more, a već španjolska strana izgleda egzotično. Španjolci nas uz kontrolu putovnica brzo puštaju, točnije, predaju nas na obradu Marokancima. Kroz ogradu bodljikave žice izlazimo iz civilizacije, te dolazimo pred marokanske organe. Oni nas šalju od šaltera do šaltera. Kada dolazimo do zadnjeg, policajac koji je unutra, šalje nas opet do prvoga, koji opet smatra da se trebamo obratiti njegovom kolegi koji je na sljedećem šalteru. Smiju nam se, kako ih Nijemci nazivaju «šleperi», tj. ljudi koji na crno pomažu turistima na granici za novac, a koje smo mi sve redom odbili, jer, naravno, mi sve možemo obaviti bez njih. Shvatili smo da je razlog svemu to što je traje pauza. Kada je ta pauza napokon završila, policajac je od mene zatražio vizu koju ne trebam. Jedva sam ga uvjerio da je doista tako. Nikakvih problema dalje nije bilo. Ispunjavanje formulara i prijava vozila normalna je stvar. Platiti nije trebalo ništa, u Maroku vrijedi i naša zelena karta. Austrijancima je na zelenoj karti oznaka Maroka bila precrtana, ali ih nitko ništa nije pitao. Na okolnim brdima, iza bodljikave žice, gomila je ljudi koji vrebaju da pobjegnu preko. Tko se previše približi žici, biva istjeran od marokanske policije. Prisustvovali smo i nestvarnom prizoru kada je starija žena bila izudarana od policajca. Nije se htjela maknuti od žice, a oni su navalili na nju.

Nakon izlaska iz carinske zone, prošavši kroz gomilu švercera koji su na nama pokušali zaraditi pokoji euro ili bilo što drugo, skrenuli smo u planine Rif, prema Tangeru. Popeli smo se visoko u brda, a kod Ibel Muse nam se prvi put otvorio pogled na Atlantski ocean. Inače odlične marokanske ceste ovdje nisu bile dobre, jer su u gradnji, pa smo se polako probijali kroz šljunak i ilovaču. Nakon 70 km takve vožnje pružao nam se pogled na Tanger. Stali smo radi fotografiranja, a prelijepa obala nažalost je bila oskvrnuta gomilama smeća. To će nas pratiti kroz cijeli Maroko, a još više u sljedećim zemljama. U Tanger smo ušli radi zamjene novca, jer na granici nije bilo mjenjačnice. Za 250 eura dobio sam 2710 dirhama. Za usporedbu, jedna litra benzina stoji 11 dirhama ili 1 euro. Grad Tanger iznenadio nas je svojom ljepotom i čistoćom, barem širi centar. Široke ulice, bijele zgrade i drvoredi visokih palmi ostavili su na nas vrlo pozitivan dojam. Nismo se zadržali, jer je pred nama bio još dalek put. Na izlasku iz grada Georgu su izmjerili 80km/h. Objasnili su mu kolika je kazna (nisu tražili previše), ali kada im je on ispričao kamo smo se uputili, o kazni više nije bilo govora. U ovom dijelu Maroka ima i autocesta koja je u odličnom stanju. Njom smo stigli u Larache, u kojem smo potražili centar, te u kafiću popili čaj. Čaj je, naravno, bio s mentom, poslužen u velikoj prozirnoj čaši. Vratili smo se na autocestu na kojoj dominiraju

Maroko, Rabat

Maroko, Rabat

Maroko, Rabat

Maroko, Casablanca

Maroko, Casablanca

Maroko, Tanger

Maroko, Rabat

Maroko, Rabat

pored šume stupova koji su prije nekoliko stotina godina trebali biti temelji najveće džamije na svijetu. Nismo uspjeli doznati zašto je gradnja obustavljena. Kroz sloj magle sve izgleda vrlo mistično, a dalje u pozadini nazire se mauzolej Muhameda V. Pruža se pogled na rivu ukrašenu palmama, a sve u magli djeluje pomalo nestvarno. Sjedomo na motore i lagano se probijamo kroz gužvu Rabata. Moram reći da Marokanci voze vrlo disciplinirano, što je jako čudno za jednu

Casablance. U popodnevnoj gužvi na prilazu gradu susrećemo lokalnog bikera na Gold Wingu 1800. Nakratko razgovaramo s njim ispred semafora i saznajemo da je radio u Njemačkoj, odakle je uvezao motor. Osim njega i policijskih, nismo sretili domaće motoriste na većim motociklima. Casablanca je grad s više od tri milijuna stanovnika. Bez problema smo došli do centra, te parkirali motocikle ispred medine, kojom smo prošetali u kombinezonima. Ovdje se zaista ima što vidjeti, tu se susreće tradicija s modernim. Štandovi sa svim i svačim, buka prodavača, prosjaci, uske uličice i neviđena gužva, a izvan zidina visoke moderne zgrade. Tu su mirisi orijentalnih začina koji se prodaju na svakom trećem štandu, a koji će nas pratiti cijelim Marokom, ali i dalje. Začini su vrlo originalno izloženi, uglavnom u obliku piramida. Raznih su živih boja i u velikim količinama poslagani na policama. Pitamo se tko će sve to kupiti, jer iako su Arapi i Berberi (stanovnici Maroka) ljubitelji jako začinjnih jela, svega doista ima previše. Nama se to sviđa jer su fotke prodavača začina doista originalne i vrlo živopisne. Šteta što se fotografijama ne mogu prenijeti i mirisi.

radarske kontrole. Nije nam jasno kome uspiju izmjeriti preveliku brzinu, jer se smjeste unutar zelenog pojasa i vidljivi su iz velike udaljenosti. Dozvoljena brzina je 120 km/h, a nismo niti vozili mnogo više. 170 km jednoličnog polupustinjskog krajolika i evo nas u Rabatu, glavnom gradu Maroka i jednom od četiri kraljevska grada Maroka. Ostala tri su Marrakech, Fes i Meknes. Osim posljednjeg, sve ćemo ih posjetiti. Rabat nas očekuje upravo onakav kakvog smo ga napustili prije desetak godina, u magli koja je posljedica isparavanja obližnjeg Atlantika. Vozimo širokom avenijom kroz drvored palmi do mauzoleja Muhameda V i Hasanovog tornja. Konjanici čuvaju ulaz u kompleks, a za fotografiranje pored njih traže napojnicu. Hasanov toranj smješten je

arapsku zemlju. Pridržavaju se propisa i imaju obzira prema motoristima. Prolazimo pored medine (starog dijela grada omeđenog zidinama), te vozimo uz obalu. Odlučili smo dalje cestom uz more, a ne više autocestom koja vodi samo do Casablance. Nekoliko stotina metara kroz kamenjar spuštamo se do same obale, kako bismo uživali u valovima Atlantika. Iako smo već daleko u Africi, temperature nisu previsoke. Još uvijek smo u kombinezonima koje nije potrebno skidati niti kod duljeg stajanja, pa čak niti kod razgledavanja znamenitosti. Pomalo čudno, ali nama je ugodno voziti, a kod zaustavljanja se ne moramo svlačiti. U Mohammediji skrećemo na veliku pješčanu plažu i naručujemo čaj. Još je samo 30-tak km do najvećeg marokanskog grada

Iz Casablance nastavljamo sporednom cestom uz more. Vozit ćemo do mraka, pa potražiti mjesto za spavanje. Cesta je i nadalje dobra, ali u sumrak moramo biti oprezniji, jer životinje na cesti nisu rijetkost u selima kroz koja prolazimo. Magarci, koze, ovce i psi ne mare za prometne propise. Već je pao mrak kada smo ugledali restoran. Nismo imali izbora, u obližnjoj mesnici morali smo kupiti meso, koje su nam onda spremili. Meso visi vani i puno je muha - hladnjake ovdje ne poznaju.

Prišao nam je mladić i sjeo k nama za stol. Obratio nam se odličnim njemačkim jezikom. Chelk Jaouad star je 26 godina, završio je studij germanistike u Casablanci

Davar Sidi Boundim

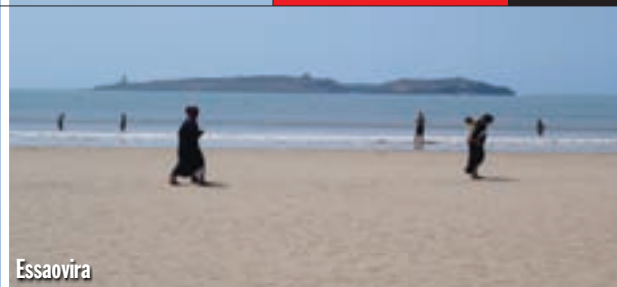
Davar Sidi Boundim, kod Chelha

Azemmour

Maroko uz Atlantik

Essaouira

Essaouira

i traži posao. Uskoro smo se zblížili, te nas je pozvao u svoju kuću na spavanje. Naravno da smo prihvatili, a on je kilometar-dva trčao ispred nas, jer za njega nije bilo mjesta na motoru zbog mnoštva stvari. Možda i bolje, jer smo kroz djelomično mekan pijesak ionako jedva stigli do njega. Nismo mogli shvatiti gomile smeća lijevo i desno pored ulice. Chelk nam je kasnije objasnio: Marokanci jednostavno vole smeće! Ušli smo u njegovo dvorište, u kojem se nalazilo nekoliko baraka. U njima žive on i njegova tri brata s obiteljima. On je najmlađi i još je solo. Iako je profesor njemačkog jezika, braća mu ne znaju čitati ni pisati, a kamoli koju riječ stranog jezika. Oni su pastiri i za drugo ne znaju. O struji i vodi nema niti govora. Smjestili su nas u jednu baraku namijenjenu gostima. Nakon što su nam pokazali ovce, magarce i čitavo dvorište, spremili su nam čaj od mente ceremonijalom nekoliko prelijevanja. No, to nije bilo sve, stigla je i velika porcija cus-cusa, tradicionalnog jela naroda sa sjevera Afrike. Jeli smo kao i oni, rukama. Cus-cus je doista bio odličan, problem je bio što smo mi neposredno prije večerali, pa nismo mogli sve pojesti. Spavali smo na podu, na tepihu, u svojim vrećama. Idila je bila potpuna, ova večer u primitivnom marokanskom selu, te večera pod svjetlom svijeta.

Uz Atlantik

Sidi Bounaim ime je sela u kojem smo prenoćili. Vrijeme je rastanka s Chelkom. Magla s Atlantika smanjuje nam vidljivost, ali istovremeno povećava mističnost ovih krajeva. Nasukani, napušteni, hrdavi brod u moru i konjanik koji juri plažom kroz maglu stvaraju bajkovitu iluziju. U Azemmouru mostom prelazimo preko rijeke Oued Oum er Ribia. Na ušću u Atlantik bijele

se kuće grada, a nedugo zatim vozimo pored medine. U gradu El-Jadida konačno je zasjalo sunce, a mi smo pronašli restoran za doručak. Pogled s terase sezao je sve do beskonačno dugih pješčanih plaža. Kroz drvored palmi nastavljamo obalom. Postoje glavne, šire ceste, ali nama su puno draže ove uz obalu. Dovoljno su dobre i gotovo uvijek uz sam Atlantik, a prometa gotovo nema. Vozimo kroz ribarska sela, a na obali su bezbrojni šareni čamci i ribari koji popravljaju svoje mreže. Između ceste i mora nalaze se djelomično isušena slana jezera s mnogim solanama. Atlantik i prazna, ravna cesta vode nas kroz Oualidiu, pored rta Cap Beddouza do grada Safi. Kratko se zaustavljamo i tankamo. Natočili su nam najlošiji benzin koji smo do sada tankali, motori su nam klikkali kao stare kante.

Lijepo je voziti odličnom cestom, uvijek uz Atlantik. Nigdje nikoga, uvijek s pogledima na prelijepe pješčane plaže. Lijevo od nas nalazi se polupustinja s rijetkim raslinjem, sve do Essaouire, meni možda najljepšeg marokanskog grada. Essaouira je vrijedna divljenja već s uzvisine na kojoj se zaustavljaju turisti. Bijeli grad blješti u suncu, što odlično nadopunjuje plavetnilo mora. Mogador, bivša portugalska kolonija, današnja Essaouira, privlači velik broj turista. Zaustavljamo se pored velike pješčane plaže načičkane kafićima, te naručujemo Heineken. Rijetka prilika da se popije pivo, jer se ono u Maroku ne može dobiti, osim tamo gdje masovno obitavaju turisti. Ali tada je dvostruko skuplje nego kod nas. S terase kafića puca pogled na otočić Ile de Mogador, na kojem se nalazi stara portugalska utvrda. Sjedamo na motore i vozimo do centra stare Essaouire, do ribarske luke. Dominiraju čamci obojeni u plavo, a masa ljudi, među kojima su i turisti, daje nam do znanja da se zbiva nešto

zanimljivo. Jurimo tamo, ribari izvlače svoju lovinu, ogromne ribe, tune i sabljarkke. RIBE su dugačke više od dva metra i potrebno je više ljudi da ih izvade iz čamca. Još malo lutamo gradom, ali nažalost, danas još moramo odraditi nešto kilometara, pa teška srca napuštamo prelijepu, povijesno i kulturno zanimljivu Essaouiru. Cesta se nakratko odvojila od Atlantika i vozimo brežuljkastim predjelima po krasnim zavojima. Po tim brežuljcima ima i ponešto zelenila, a svaki kilometar kraj ceste se pojavljuje bijeli stupić s oznakom koliko je kilometara do sljedećeg velikog mjesta. Tako je to po cijeloj Africi, čak i na najprimitivnijim cestama. Nakon stotinu kilometara ponovno nam se pruža pogled na Atlantik. Između ceste i mora je pustinja sa niskim, napola isušanim raslinjem. Georg često zaostaje, fotografira nas odozgo, jer se cesta spušta u dolinu. U gradiću Tamri tankamo, a prodavač rukama panično skriva svoje lice kada ga pokušavamo fotografirati. Pojava koja će nas od sada često pratiti, prema jugu sve češće. Kasnije smo doznali da im, prema njihovom vjerovanju, na taj način uzimamo dušu.

Nakon Tamrija cesta se serpentinama spustila do mora, a mi smo potražili plažu. Teško je bilo naći put kojim bismo se spustili blizu mora. To će nam biti prvo kupanje na putovanju. Zanimljivo je da temperature još uvijek nisu previsoke. Iako su moji prijatelji već prije skinuli kombinezone, ja sam još uvijek u njemu. Ni more nije prevruće, a nakon kupanja i kaciga i kombinezon bili su mi ispunjeni pijeskom, jer je puhao prilično jak vjeter. Na pijesak se ionako moramo naviknuti, jer on zapravo tek sada i dolazi.

U Agadiru, turističkoj meki Maroka, stajemo tek na piću, a zadržat ćemo se na povratku. Južno od Agadira, sve do Senegala postoji samo jedna cesta prohodna za

El-Jadida

Uz Atlantik

Uz Atlantik

PRAZNA STRANICA

Uz Atlantik

Taganmt

Agadir

Essaouira

Essaouira

Kupanje u Atlantiku

nas, tako da ćemo svakako morati još jednom navratiti u Agadir, a onda ćemo kroz unutrašnjost zemlje natrag prema sjeveru. Uz more južno od Agadira nema ceste, pa vozimo po toj jedinjoj, glavnoj, do Tiznita, grada čiji je širi centar omeđen visokim zidinama. Stižemo u noći, taman je vrijeme za večeru. Na rasporedu su pečeni pilići. Vozimo van iz grada i liježemo u pustinji. Današnjih 620 km nekakav nam je dnevni prosjek po Africi.

Kroz Saharu

Sprejem za lanac po običaju budim ostatak ekipe. Ja se uvijek budim prvi, uvijek prije izlaska sunca. Cesta nas vodi u planine, na obronke Anti-Atlasa, a magla je takva da jedva nešto vidim. Asfalt je potpuno klizav, natopljen uljem koje su ispuštali isluženi kamioni, a mokar je i od magle. Potpuno koncentrirani sporo napredujemo, pa smo itekako sretni kada smo se nakon 50 km spustili u dolinu, u pustinju, te u grad Bouzakarne. Magla je nestala, a u Guelmimu sjedamo na kavu, već u kratkim rukavima. Iza Guelmima mogu reći da počinju prava pustinska prostranstva. 130 km nema nikakvog grada, samo kamena beskonačnost. Tan-Tan je pravi pustinski grad u koji se ulazi između dviju velikih kamenih kamila. Kuće su niske, bez krova i obojene u smeđe. Za 25 km opet smo na obali. More nismo vidjeli sve od Agadira. Gradić se zove Tan-Tan-Plage, a najprije odlazimo u ribarsku luku, u koju nas nerado puštaju. Još od središnjeg Maroka povremeno se osjeća jaki smrad ribe koju masovno love i prerađuju u brojnim tvornicama. Ovdje je taj miris naročito jak, pogotovo u luci. Brojni

zastarjeli, hrđavi brodići prepuni su svježe ulovljene ribe; ima je toliko da je strojno tovare na velike kamione. I ovdje se gotovo svi opiru fotografiranju. Na izlasku iz luke detaljno nam kontroliraju dokumente, ne znamo iz kojeg razloga. U simpatičnom centru mjesta sjedamo na čaj, a prilazi nam krotitelj zmija, te nam za sitniš pozira sa zmijom ispred naših motocikala. Još jednom tankamo, jer pitanje je kad ćemo naići na iduću benzinsku. Prava pustoš počinje! Zastajemo kod kamena na kojem piše: La Gouira 1158km - to je najjužniji grad Zapadne Sahare, koja je tridesetak godina pod okupacijom Maroka. Cesta se sve do Tarfaye ne odvaja od Atlantika, a to je oko 240km. Prizori su neopisivo lijepi: strme litice obrušavaju se prema moru, tu su i utoci poluisušanih rijeka u more, kao Oued Chbika i Oued Louaar, na kojima redovito obitavaju jata ptica, a sve to se prolazi odličnom

Kroz Anti-Atlas

cestom! Našli smo divnu plažu s mekim pijeskom, da se okupamo. Bilo bi divno da plaža nije prepuna raznog smeća. Odakle sve ovo smeće? Na svim tim plažama nema nikoga, nijednog kupca! Zaista zagonetka.

Vozimo kroz pješčane dine, visoke i po nekoliko metara. Neke od dina djelomično su se preselile i na cestu, pa treba biti oprezan. U daljini se vide isušena jezera, samo bjelina soli. To je Sabkhat Tazra, jedno od većih takvih jezera. Znakovi «kamile na cesti» upozoravaju nas da pripazimo. U moru često vidimo olupine davno nasukanih brodova. Iza Tarfaye cesta opet napušta obalu, te vodi duboko u Saharu. Ulazimo u gradić Tah i napuštamo Maroko. Za nama je 1700 km Maroka. Ipak, politički i dalje ostajemo u Maroku. Granica s državom Zapadna Sahara samo je formalna. Dva velika stošca označavaju granicu dviju država i na arapskom pismu nešto je ovdje objašnjeno, ali što, to ne znam. Kontrole nema, rampe nema, nema ni carinika, ni policije. Jednostavno smo samo tako ušli u Zapadnu Saharu. Da nismo znali za granicu, možda je ne bismo ni primijetili. Maroko je prije 30 godina okupirao ovu državu. Bilo je to bez primjene sile, vojska je jednostavno ušetala tzv. «zelenim maršom» i tako je ostalo do danas. Postoji pokret za oslobođenje «Polisario» i on drži samo neke dijelove zemlje na istoku, duboko u Sahari. Svijet nije zainteresiran za ovaj nevažan dio Afrike. Valuta je marokanski dirham, a nama radi svega navedenog nije potrebna viza, jer ustvari nismo ni ušli u drugu državu. Cesta i nadalje ostaje odlična, a prometa je još manje, gotovo ga i nema. Zapadna Sahara je najjeđe naseljena zemlja na svijetu, svega jedan stanov-

Essaouira

Guelmim

Tan-Tan

PRAZNA STRANICA

Pejzaž u južnom Maroku

Tan-Tan, Plage

Tan-Tan, Plage

Guelmim

Tah, granica Maroko - Zapadna Sahara

Južni Maroko uz Atlantik

nik na kvadratni kilometar. Kako nema prometa, nema ni benzinskih postaja. Nije ih bilo već dugo ni u Maroku. Tako je Yamaha prva stala. Prvi puta koristim benzin iz rezervnog kanistra. Od Taha do glavnog grada Laayouna nema ničega osim pijeska. Zadnjim kapima dokopali smo se prve benzinske na ulazu u grad i ugodno se iznenadili. Umjesto 11 dirhama, koliko stoji u Maroku, ovdje za litru treba izdvojiti svega 6,50 dirhama. Budući da do juga Zapadne Sahare ima gotovo 1 000 km, nešto će se i uštedjeti. Oprez je potreban jer benzinskih postaja nema. Nakon benzinske detaljna je policijska kontrola. Do sada smo tako bili kontrolirani samo jednom, na jugu Maroka

blizu granice. Odsad će kontrole biti česte, ipak vozimo okupiranim područjem. Laayoune me je itekako iznenadilo. Savršeno uredan i čist, prepun raslinja i spomenika. Sve su zgrade obojene u svijetlosmeđu boju, sve su niske i bez krovova. Nažalost, sve je puno marokanske vojske, a zastave okupatorske vojske vijore se sa svih važnijih zgrada. Tu su i vozila UN-a. Začudo, sve mi izgleda bogatije nego u Maroku. Vozila su novija, kafići ne tako konzervativni. Laayoune je jedan od četiri grada u Zapadnoj Sahari, postoji još nekoliko sela i to je sve. Na izlazu iz grada zastaje nam dah, Sahara kao iz slikovnice: visoke pješčane dine, a u daljini oaze s palmama i plavim jezeri-

ma. Ravna pustinjska cesta vodi nas dalje, a često moramo kočiti, jer nam krda kamila presijecaju put. Opasnosti nema jer se vide iz daleka. Sedam je sati, pada mrak, a meni je teško voziti. Vlažni slani zrak s Atlantika lijepi se za vizir kacige, a brisanje rukavicom samo pogoršava stvar jer se tek tada sol razmaže po viziru. Zaustavljaju nas na jednoj od policijskih kontrola i koristim priliku za pranje vodom koju od danas uvijek imam sa sobom. To pomaže samo nakratko, ubrzo je sve opet po starom, mrak i sol na kacigi ne idu zajedno. Htjeli smo se dokopati Boujdoura, grada 200 km južno od Laayouna, što nam je teškom mukom i uspjelo. Prije toga smo uživali u zalasku sunca nad Saharom. U Boujdouru postoji benzinska, te nekoliko restorana, budući da gotovo svi ovdje stanu jer je do sljedeće prilike daleko. Naš restoran zvao se Assahl. Jelo je bilo super, a sastojalo se od salate kao predjela, odreska i pomfrita. Uz sve to odličan kruh, a moram napomenuti da je i higijenski sve bilo u redu. Poslije večere zna se: van iz grada u pustinju, te na spavanje. Tlo je bilo relativno tvrdo, tako da smo se maknuli nekoliko stotina metara od ceste, te smo neometano prespavali i to samo u vrećama, šatore nam se tako kasno nije dalo podizati. Ignorirali smo škorpione i zmije, neće baš na nas. Ignorirali smo i upozorenje da u Zapadnoj Sahari ne napuštamo cestu, jer je dio teritorija miniran. Ne mogu cijelu pustinju minirati. Miniran je samo pojas uz marokansku i mauritanijску granicu. Spavati u pustinji, na mekom pijesku je lijepo, nije bilo prevruće, a pogled prema zvjezdanom nebu je fantastičan. Nikakve životinje nas nisu uznemirivale. ■

NASTAVAK U SLJEDEĆEM BROJU

Sahara kod Laayouna

Južni Maroko - konačno u Sahari

Sahara

Kroz Zapadnu Saharu

Ovako smo noćili u pustinji